

Voiko tietoon luottaa?

Vinkkejä ja työkaluja misinformaation
tunnistamiseen ja torjuntaan

Johanna Vehkoo

Mikä Valheenpaljastaja?

- Valheenpaljastajan juttuarkisto: *yle.fi/valheenpaljastaja*
- Kaikki artikkelit vuodesta 2015. Osan voi myös kuunnella Yle Areenassa.
- Tutkivan journalismin yhdistyksen Jääraappa-palkinto 2015.
- Tarkoituksena jakaa kaikille faktantarkistuksen ja lähdekritiikin työkaluja. Ne ovat uusia kansalaistaitoja.
- *Valheenpaljastajan käsikirja* (Kosmos) ilmestyi lokakuussa 2019. Sitä saa kirjakaupoista ja verkosta esim. Adlibris.com. Äänikirjaa ja e-kirjaa saa Elisasta, Storytelistä ja Bookbeatista.
- ”Selviytymisopas totuudenjälkeiseen aikaan.”

Media ja digitaalit -osio antaa eväitä nykyajan tietotulvassa navigoimiseen. Tuemme mm. medialukutaitoa, lähdekriittisyyttä, teknologiaymmärrystä, monilukutaitoa ja vuorovaikutustaitoja.

Valheenpaljastaja

Kuunteletko mieluummin kuin luet?

Valheenpaljastaja-sarjan suosituimmat artikkelit ovat kuultavissa toimittaja Johanna Vehkoon lukemana Yle Areenassa.

Helsinkiläinen joogaharrastaja kertoo, miten joutui QAnonin pauloihin – salaliittoteoria kerää kannattajia valaistumisen retoriikan avulla

🕒 25.10.2020 💬 76 OPPIMINEN

Kun mies alkoi puhua valaistumisesta ja meditaatiosta, 49-vuotias joogi oli myyty. Hän alkoi uskoa QAnon-salaliittoteoriaan. Ytimeltään äärioikeistolainen ja antisemitistinen salaliittoteoria rekrytoi nyt seuraajia "valon ja pimeyden taisteluun". Kaikki QAnonin sisältöjä jakavat tuskin tietävät, mihin viestit liittyvät.

Valheenpaljastaja: Tulevaisuuden propagandabotti esittää kaveriasi – ja sinä uskot

🕒 27.09.2020 💬 9 OPPIMINEN

Tekoälybotit tunkeutuvat yksityisiin viestintäkanaviin ja räätälöivät juuri sinulle sopivaa propagandaa.

Peruskäsitteet haltuun

- Misinformaatio = tahattomasti levitettyä väärää tietoa.
- Disinformaatio = tahallisesti levitettyä väärää tietoa.
- Valeuutinen = harhautustarkoituksessa tehty teksti (tai vaikkapa video), joka matkii ulkoisesti journalismia, mutta ei ole sitä.
- Informaatiovaikuttaminen = viestintää, jolla pyritään järjestelmällisesti vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen, ihmisten käyttäytymiseen ja päätöksentekoon sekä sitä kautta yhteiskunnan toimintakykyyn.

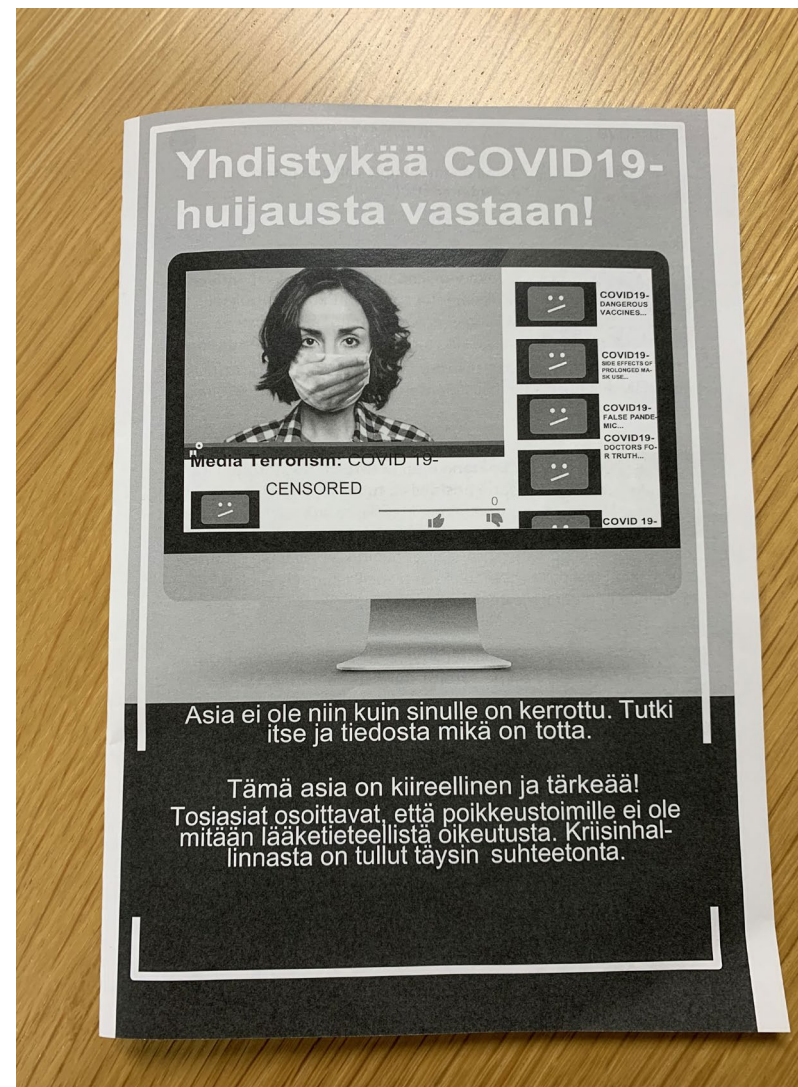
- Propaganda = poliittisen ideologian järjestelmällistä levittämistä, joka pyrkii voimakkaasti ja järjestelmällisesti vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen.
- Faktantarkistus = voidaan tarkoittaa a) politiikan faktantarkistusta, b) journalistisen prosessin osaa tai c) somesisältöjen verifiointia.
- Deepfake = tietokoneohjelmalla tehty kuva, video tai äänitallenne, jota on paljaalla silmällä hyvin vaikea erottaa aidosta.
- Infodemia, eli informaatio + epidemia. Suurten informatiomäärien leviämistä nopeasti ja laajalle. Seassa on paljon misinformaatiota.

Koronaviruksesta valtavasti väärää tietoa

Lajityyppejä:

1. Valeuutiset ja totena jaetut satiiriset jutut
2. Salaliittoteoriat
3. Väärennetyt ja kontekstista irrotetut kuvat ja videot
4. Kyseenalaiset parannuskeinot ja muu terveyshuuhaa
5. Valtiollinen propaganda
6. Rahaa tavoittelevat huijaukset ja tiedonkalastelut
7. Väärennetyt ja kontekstista irrotetut grafiikat, tilastot ja kartat

Esimerkkejä korona- ajan misinformaatiosta

Belgian lääkärijärjestön avoin kirje

Seuraava AUTOMAATTINEN SENSORI

8. Tässä ei ole kyse terveydestämme, vaan kauhun ja paniikin luomisesta, jotta hyväksyisimme vapaaehtoisesti perusoikeuksiemme rajoittamisen taistojen.

Tämä on ihmiskunnan historian suurin huijaus. Todellinen tarkoitus on talouden tuhoamisen ja ihmisten hallinnan lisäksi väestön pakottaminen rokotuksiin, jotka aiheuttavat tuhoisia vaikutuksia fyysiseen, psyykkiseen ja henkiseen terveyteen. Tutki, mitä rokotteet sisältävät. Tahdonvastainen rokotaminen on laitonta.

9. Valtaosa tähän "pandemiaan" liittyvästä vaihtoehtoisesta tiedosta poistetaan heti YouTubea ja muusta mediasta. Sensuuri toimii täysillä. Se mitä näemme virallisissa tiedotusvälineissä, on puhdasta informaatioterrorismia. Tiedotusvälineissä ei ole avoimia keskusteluja, joissa voitaisiin ilmaista erilaisia näkemyksiä tilanteesta. Se on vastoin sananvapautta, vapaasta ja demokraattisesta maasta! Meidän on käytettävä muita tapoja ihmisten tavoittamiseksi, kuten vaikka tämä tietolehtinen.

Tuhat lääkärit, lakimiehet ja tavalliset kansalaiset puhuvat nyt julkisesti, protestoivat ja tuomitsevat sen, mikä on noussut suurimmaksi rikokseksi ihmiskuntaa vastaan: massapetokseen perustuva kansalaisten perusoikeuksien rikkominen.

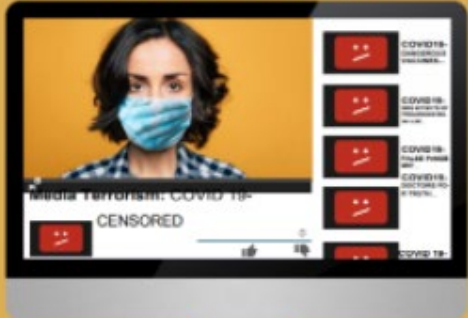
Pistä vastaan! Osoita, että olet hereillä kieltäytymällä toteuttamasta hallintoa ja heidän valheitaan.

ÄLÄ OTA ROKOTTEITA MISSÄÄN TAPAUKSESSA!

Tutki itse, ota selvää tosiasioista ja jaa muille!

Tutki lisää netissä: acu2020.org, londonreal.tv, medicineuncensored.com, americashonlinedoctors.com. Vastaväite sivustoja on sadollain. Löydät meidät uutisista: www.ibr.tv nimellä: "We Are Resistance"

Yhdistykää COVID19-huijausta vastaan!

Asia ei ole niin kuin sinulle on kerrottu. Tutki itse ja tiedosta mikä on totta.

Tämä asia on kiireellinen ja tärkeää! Tosiasiat osoittavat, että poikkeustoimille ei ole mitään lääketieteellistä oikeutusta. Kriisinhallinnasta on tullut täysin suhteetonta.

We are Resistance & Belgian lääkärijärjestö: COVID-19 ei ole tappajavirus vaan hyvin hoidettavissa oleva tila

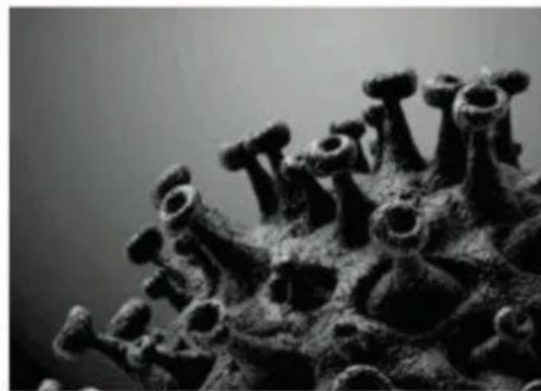

Koronarokote voi johtaa naisten hedelmättömyyteen?

Head of Pfizer Research: Covid Vaccine is Female Sterilization

Health & Money News / December 2, 2020 / News

The vaccine contains a **spike protein (see image) called syncytin-1**, vital for the formation of human placenta in women. If the vaccine works so that we form an immune response AGAINST the spike protein, we are also **training the female body to attack syncytin-1**, which could lead to infertility in women of an unspecified duration.

Inhimillisyyden, sananvapauden ja itsemääräämisoikeuden puolesta

15 t ·

Kansan 5 valttia

Tänään käynnistettiin kansan yhteinen kampanja motivoida kansalaiset yhteiseen ponnistukseen koronavirustartuntojen pysäyttämiseksi.

Tärkeimpänä tavoitteena on lanseerata uusi kansallinen muistisääntö "kansan viisi valttia koronan ehkäisyyn"

1. Hengitä syvään ja vapaasti. Maskeista ei ole kliinisesti tutkittua hyötyä. Muistathan myös sen, ettei velvoite tai suositus tarkoita pakkoa. Maskipakkoa ei ole.
2. Syö tuoretta, terveellistä ruokaa. Suosi kotimaisia, puhtaita raaka-aineita. Huolehdi varsinkin kaamosaikana tärkeät vitamiinit ja hivenaineet tasapainoon.
3. Juo normaalia enemmän puhdasta vettä, kasvi(s)mehuja ja yrttiteetä.
4. Liiku joka päivä, mieluiten luonnon rauhassa. Venyttele ja tutki ympäristöäsi.
5. Hymyile ja keskity onnellisuuteen. Vältä median ja päättäjien pelottelukampanjoita, sulje välillä viestintäkanavat ja keskity huomiosi positiivisiin asioihin, kuten kiitollisuuteen.

Kampanja on todella tarpeellinen, koska selvä järki osoittaa että tämän pandemian aiheuttamat reaktiot ovat ylimitoitettuja, eivätkä kansalaisten intressit tai aito hyvinvointi ole ensisijaisesti median ja päättäjien mielessä.

Hallituksen suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Huomioi myös että altistuminen tai edes positiivinen testitulos ei välttämättä tarkoita tartuntaa eikä tartunta automaattisesti tarkoita sairastumista.

On tärkeä muistaa että olemme tässä yhdessä; inhimillisuus ja läheisyys on olennaista. Tapaa ystäviä ja halaa vastaantulevia. Tosin, jos joku haluaa pitää etäisyyttä, kunnioita sitä.

Tämä on kampanja johon saat osallistua jos haluat. Se onnistuu sinusta riippumatta, mutta me välitämme sinusta, siksi suosittelemme näitä edellämäinittuja toimenpiteitä.

Julkaise tämä kampanja omalla kuvalla, omissa kanavissasi.

Kansan 5 valttia myös vapaudenpuolesta.fi -sivuilla:

<https://vapaudenpuolesta.fi/.../kansan-viisi-valttia-koronan.../>

#kansan5valttia #kansanviisivalttia

Disinformaation levittäjien taktiikoita

- **Harhaanjohtava sisältö:** valeuutiset, kontekstista irrotetut kuvat ja videot, meemit, huhut, väärennetyt sitaatit.
- **Tekniset metodit:** manipuloidut kuvat ja videot, deepfaket, valeprofiilit ja haamuhenkilöt (sock puppets), botit, automatisoitu propaganda, pimeät mainokset (dark ads).
- **Loukkaavan tai mustamaalaavan tiedon levittäminen eli malinformaatio:** verkkoviha, maalittaminen, doxaus.

Mitä kaikkien pitäisi ymmärtää misinformaatiosta, osa 1

- Mis/disinformaatio on monimuotoista. Se ei välttämättä ole täysin sepitettyä vaan yhdistelee tosiasioita fiktion, vääristelee, paisuttelee tai asettaa harhaanjohtavaan kontekstiin.
- Se löytää aina uudet muodot, kanavat ja vaikutusmetodit. Me tulemme aina askeleen jäljessä.
- Misinformaation ja disinformaation määrä kasvaa väistämättä.
- Datan ja informaation määrä ylipäättään jatkuvassa kasvussa, osa siitä on disinfoa. Automatisoitu propaganda lähitulevaisuuden iso ongelma.
- Mis/disinformaatio tulee usein yhteiskunnan huipulta.

Mitä kaikkien pitäisi ymmärtää misinformaatiosta, osa 2

- Toistaiseksi tehokkain tapa tapella sitä vastaan on medialukutaidon, faktantarkistuksen ja lähdekritiikin opettaminen.
- Mutta kannattaa muistaa, että ihmiset yliarvioivat oman medialukutaitonsa.
- Vaikka deepfake-teknologia kehittyy huimaa vauhtia, ”cheapfaket” ovat toistaiseksi suurempi ongelma.
- Koko misinformaatio-ongelman ydin on ihmisen psykologiassa, ei teknologiassa. Ajatusvinoumat vaikuttavat meihin kaikkiin.

Yesterday at 5:40 PM · 🌐

Tämmöinen sisäministeri meillä on. Asa pitää korjata tuota pikaa.

🤔 😂 👍 351

109 Comments 1.4K Shares

Like

Comment

Share

Miksi disinformaatio uppoaa niin moneen?

- Internetissä kaikki vaikuttaa samanarvoiselta. Uutista on helppo matkia. Luotettavuuden signaalit puuttuvat.
- Ihmiset eivät tyypillisesti lue muuta kuin otsikon ennen kuin jakavat eteenpäin.
- Facebook ja Google mahdollistavat feikkiuutisten bisneksen.
- Viraalit feikit leviävät paljon laajemmalle kuin korjaukset.
- Luottamus instituutioihin ja asiantuntijoihin on pikkuhiljaa rapautunut.

Apua! Mitä voi tehdä?

- Lähitulevaisuuden tärkeimpiä kansalaistaitoja: lähdekritiikin taidot, kriittinen ajattelu, faktantarkistuksen työkalujen hallinta, kuvanlukutaito ja internetlukutaito.
- Kuvanlukutaitoa tarvitaan, koska valtaosa internetin disinformaatiosta on visuaalista.
- Internetlukutaidolla taas tarkoitan juuri internetille ominaisten ilmaisumuotojen ymmärtämistä. Esimerkiksi ironiantaju ja trollauksen tunnistaminen ovat mitä olennaisimpia kykyjä.
- Kuka opettaisi näitä aikuisille?

Mitä minä voin tehdä?

- Opettele ainakin tärkeimmät verkon faktantarkistuksen metodit. Ne ovat uusia kansalaistaitoja.
- Paranna tiedonhakutaitojasi (Googlen hakuoperaattorit/tarkennettu haku)
- Käänteinen kuvahaku kaikkien käyttöön! images.google.com, Yandex, TinEye
- Tärkeintä on kuitenkin ihan perinteinen kriittinen ajattelu ja lähdekritiikki.
- Yritä tunnistaa vahvistusharhan mekanismit myös itsessäsi.
- Kun korjaat disinformaatiota verkossa, muista:
 - Varo pahentamasta ongelmaa. Älä toista väärää tietoa.
 - Haasta itse asia, älä siihen uskovaa ihmistä.

Kysy kaikelta informaatiolta nämä asiat:

- Onko kyseessä fakta vai mielipide?
- Mihin tieto tai väite perustuu? Viitataanko lähteisiin (esim. linkeillä tai sanallisesti kertomalla, mistä tiedot ovat peräisin)? Onko lähteitä siteerattu oikein?
- Mitä tiedät tiedon julkaisijasta? Onko jokin tuntemasi, luotettava uutisväline julkaissut tästä jotakin?
- Kuka tästä hyötyy?
- Aiheutanko turhaa paniikkia tai hämmennystä, jos jaan tämän eteenpäin?